

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ, АНГЛІЙСЬКОЮ
ТА ПОЛЬСЬКОЮ МОВАМИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*У Всеукраїнської
науково-практичної конференції
викладачів та фахівців-практиків*

**ОХОРОНА ПРАЦІ:
ОСВІТА І ПРАКТИКА**

*та
XV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
курсантів, студентів, аспірантів та
ад'юнктів*

**ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ
ПРАЦІ**

Львів – 2025

Голова:	АЗЮКОВСЬКИЙ Олександр Олександрович – ректор Національного технічного університету "Дніпровська політехніка" (НТУ ДП), кандидат технічних наук, професор; БОНДАР Дмитро Володимирович – ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ЛДУБЖД), генерал-майор служби цивільного захисту, кандидат наук з державного управління, доцент.
Заступники голови:	ДАШКОВСЬКА Олена Володимирівна – старший науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, кандидат хімічних наук, доцент; МАТВІЙЧУК Дмитро Лаврентійович – головний редактор науково-виробничого журналу «Охорона праці»; ПОПОВИЧ Василь Васильович – проректор ЛДУБЖД з наукової роботи, полковник служби цивільного захисту, доктор технічних наук, професор.
Члени організму:	БЕЛІКОВ Анатолій Серафимович – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», доктор технічних наук, професор; БОГДАНОВА Ольга – к.т.н., голова правління Європейського співтовариства з охорони праці ESOSH, технічний експерт інституту гігієни та безпеки праці Tech IOSH (Великобританія), сертифікований експерт інституту здоров'я та безпеки праці CertIOSH (Велика Британія); ВОЛОДЧЕНКОВА Наталія Валеріївна – декан гірничо-металургійного факультету ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка», кандидат технічних наук, доцент; ГОЛІНЬКО Василь Іванович – завідувач кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор; ГОРНОСТАЙ Оріслава Богданівна – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат технічних наук, доцент; ІЛЬЧИШИН Ярослав Васильович – начальник науково-дослідного центру ЛДУБЖД, полковник служби цивільного захисту, кандидат педагогічних наук; МАРИЧ Володимир Михайлович – голова ради молодих вчених ЛДУБЖД, підполковник служби цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент; МЕНЬШИКОВА Ольга Володимирівна – заступник начальника факультету цивільного захисту ЛДУБЖД, полковник служби цивільного захисту, кандидат фізико-математичних наук, доцент; МІРУС Олександр Львович – завідувач кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат хімічних наук, доцент; СТАНІСЛАВЧУК Оксана Володимирівна – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат технічних наук, доцент; РОМАНСЬКА Галина Ігорівна – викладач кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД; ФЕДОРЧУК-МОРОЗ Валентина Іванівна – завідувач кафедри цивільної безпеки ЛНТУ, кандидат технічних наук, доцент; ФІРМАН Володимир Михайлович – професор кафедри безпеки життєдіяльності ЛНУ ім. І. Франка, кандидат технічних наук, доцент; ЧЕБЕРЯЧКО Сергій Іванович – професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор; ЯВОРСЬКА Олена Олександрівна – директор Навчально-наукового інституту природокористування НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор; ЯКОВЧУК Роман Святославович – начальник факультету цивільного захисту ЛДУБЖД, підполковник служби цивільного захисту, доктор технічних наук, доцент; ЯРЕМКО Зіновій Михайлович – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності ЛНУ ім. І. Франка, доктор хімічних наук, професор. РАДА КУРСАНТСЬКОГО ТА СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЛДУБЖД

ОРГАНІЗАТОРИ ВИДАВЕЦЬ Технічний редактор та відповідальний за друк АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Контактні телефони:	Львівський державний університет безпеки життєдіяльності Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» Інститут модернізації змісту освіти МОН України Науково-виробничий журнал «Охорона праці» Львівський національний університет імені Івана Франка Національний університет «Львівська політехніка» Луцький національний технічний університет Львівський державний університет безпеки життєдіяльності Орислава ГОРНОСТАЙ Оксана СТАНИСЛАВЧУК ЛДУБЖД, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007 (032) 233-24-79, тел/факс 233-00-88
Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці: 36. наук. праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XV Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. – Львів: ЛДУБЖД, 2025. – 271 с. Збірник сформовано за науковими матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків «Охорона праці: освіта і практика» та XV Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів «Проблеми та перспективи розвитку охорони праці». Збірник містить матеріали таких тематичних секцій: Секція 1. „ОХОРОНА ПРАЦІ: ОСВІТА І ПРАКТИКА Перспективи розвитку напрямку “Охорона праці” в сфері освіти. Інтерактивні методи навчання при викладанні дисциплін за напрямом «Охорона праці». Формування ризик-орієнтованого мислення у здобувачів освіти та у працівників підприємств системи управління охороною праці. Оцінка ризиків. Практичний досвід з охорони праці на підприємствах. Секція 2. „ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ПРАЦІ ” Стан і перспективи удосконалення системи управління та нагляду за охороною праці і промисловою безпекою. Профілактика виробничого травматизму. Технології контролю і захисту від шкідливих і небезпечних виробничих та екологічних чинників. Забезпечення безпеки і гігієни праці у підрозділах силових та спеціальних структур. Новітні інформаційні технології як інструмент підвищення рівня промислової безпеки. Культура та психологія праці.	
Здано в набір 01.06.2025. Ум. друк. арк. 16,9. Гарнітура Times New Roman. Друк: ЛДУБЖД вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007. ldubzh.lviv@dsns.gov.ua	© ЛДУБЖД, 2025 За точністю наведених фактів, економіко-статистичних та інших даних, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів. При передруковуванні матеріалів посилання на збірник обов'язкове.

<i>Кушнір О. О., Мішин М. Р., Фірман В. М.</i> ПРЕВЕНЦІЯ АВАРІЙНОСТІ ТА НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ НА ОСНОВІ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ.....	239
<i>Різник О. О., Мазурок В. А., Марич В. М.</i> ЗНАЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ, ЩО ВИХОДЯТЬ НА ПЕНСІЮ.....	240
<i>Мар'ян Н.Є., Радчук Д. І.</i> ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКА ЗАПОРУКА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ....	242
<i>Пастух О., Романішина О.В.</i> ДОТРИМАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ В МЕТА- ЛООБРОБНІЙ ПРОМИСЛОВOSTІ.....	244
<i>Романова Д.І., Масловський К.С., Накемній О.К.</i> ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА НА РОБОЧОМУ МІСЦІ.....	246
<i>Свірікова Анастасія, Корнієнко Анастасія, Григор'єва Є.С.</i> БЕЗПЕКА ОСОБИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ТА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	248
<i>Сердюк О.С., Ткалич І.М.</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ.....	250
<i>Сокурєнко С.А., Чеберячко С.І.</i> АНАЛІЗ ДИНАМИКИ САМООЦІНКИ РІВНЯ СТРЕСУ ТА ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	253
<i>Стасів П. В., Фірман В. М.</i> КЛІМАТИЧНІ ЗМІНИ ТА ПРОФЕСІЙНА БЕЗПЕКА В ГАЛУЗЯХ З ВИСОКИМ РИЗИКОМ.....	255
<i>Костишин Соломія, Фірман В.М.</i> ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ ПРИ ЗБЕРІГАННІ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ.....	257

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. Аналітичні дані з питань травматизму. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Гриньова В. М. Основи охорони праці. – Київ: Центр навчальної літератури, 2020.
3. Заборона. В Україні зростає кількість травмованих і загиблих внаслідок ДТП. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zaborona.com/v-ukrayini-zrostaye-kilkist-travmovanyh-i-zagyblyh-vnaslidok-dtp/>.
4. Кушнір О. О. Розробка вебзастосунку для пошуку автозаправних станцій в межах досяжності автомобіля.
5. Мельник П. В., Ковальчук О. С. Аналіз рівня аварійності в Україні: сучасні виклики та шляхи вирішення. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021.
6. Судово-юридична газета. Статистика ДТП в Україні у 2022 році. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sud.ua/uk/news/publication/260976>.

УДК 159.923:616/057

ЗНАЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ, ЩО ВИХОДЯТЬ НА ПЕНСІЮ

Різник О. О., Мазурок В. А.

*Марич В. М., доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці,
канд. техн. наук, доцент*

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Підвищення пенсійного віку та посилення вимог до стажу роботи в Україні зумовлюють особливу важливість механізмів, що дозволяють окремим категоріям працівників виходити на пенсію раніше на пільгових умовах [1]. Одним із ключових інструментів для реалізації цього права є атестація робочих місць [2].

Значення проведення атестації робочих місць для працівників, які мають право на пенсію за віком на пільгових умовах відповідно до статті 13 Закону України «Про пенсійне забезпечення» [1].

Атестація робочих місць за умовами праці – це комплексна оцінка факторів виробничого середовища і трудового процесу, гігієнічних нормативів та санітарних правил, технічного та організаційного рівня робочого місця, ступеня важкості та шкідливості праці, надання пільг та компенсацій [2,3].

Основна мета атестації – виявлення шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища і трудового процесу та визначення права працівників на пільгове пенсійне забезпечення, додаткову відпустку, скорочений робочий день, безплатне лікувально-профілактичне харчування, оплату праці у підвищеному розмірі та інші пільги і компенсації [3,6].

Процедура проведення атестації робочих місць:

- Ініціатива проведення атестації роботодавцем.
- Створення атестаційної комісії, до складу якої входять представники адміністрації, профспілкової організації (за її наявності), служби охорони праці та інші фахівці.
- Проведення інструментальних вимірювань та лабораторних досліджень факторів виробничого середовища.
- Оцінка важкості та напруженості трудового процесу.
- Складання Карти умов праці на кожне атестоване робоче місце.
- Розробка переліку робочих місць, що підлягають пільговому пенсійному забезпеченню.
- Затвердження результатів атестації наказом по підприємству та ознайомлення з ними працівників.
- Строки проведення атестації (не рідше ніж один раз на 5 років) [2,3].

Значення атестації робочих місць для працівників, що виходять на пенсію за віком на пільгових умовах:

- Підтвердження права на пільгову пенсію: результати атестації є основою підставою для зарахування періодів роботи у шкідливих і важких умовах праці до пільгового стажу, що дає право на достроковий вихід на пенсію [1,4].
- Визначення пільгового стажу: атестація дозволяє чітко визначити періоди зайнятості працівника на роботах, передбачених Списками № 1 та № 2, що є необхідним для встановлення відповідного пільгового стажу (не менше 10 років для чоловіків та 7 років 6 місяців для жінок за Списком № 1; не менше 12 років 6 місяців для чоловіків та 10 років для жінок за Списком № 2) [4].
- Врахування повного робочого дня: атестація підтверджує зайнятість працівника повний робочий день на роботах зі шкідливими та важкими умовами праці, що є обов'язковою умовою для призначення пільгової пенсії [6,7].
- Забезпечення соціальних гарантій: наявність атестованого робочого місця є гарантією того, що умови праці на ньому визнані шкідливими або важкими, що, окрім пільгової пенсії, може передбачати й інші соціальні гарантії та компенсації (додаткові відпустки, скорочений робочий день тощо) [6,7].
- Захист прав працівників: у випадку оскарження рішення про відмову у призначенні пільгової пенсії, належним чином проведена атестація та її результати є вагомим доказом на користь працівника [8,9].

Проблемні аспекти та шляхи їх вирішення:

- Неякісне проведення атестації: формальний підхід до проведення атестації може призвести до недостовірних результатів та позбавити працівників законного права на пільгову пенсію. Необхідно посилити контроль за якістю проведення атестації та відповідальність роботодавців за достовірність наданої інформації [5,6].
- Відсутність або неналежне оформлення документів: несвочасне або неправильне оформлення результатів атестації може ускладнити процес призна-

чення пільгової пенсії. Потрібно забезпечити чіткість та уніфікацію вимог до оформлення документів [7].

• Інформаційна обізнаність працівників: недостатня обізнаність працівників щодо їхніх прав та порядку проведення атестації може призвести до втрати можливості скористатися пільговим пенсійним забезпеченням. Важливо проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед працівників [8].

Отже атестація робочих місць є ключовим інструментом для реалізації права працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими та важкими умовами праці, на пенсію за віком на пільгових умовах. Її належне проведення є необхідною умовою для підтвердження пільгового стажу, визначення права на достроковий вихід на пенсію та забезпечення соціальних гарантій [6,7]. Незважаючи на певні проблеми, атестація робочих місць залишається важливим механізмом, що забезпечує справедливість у сфері пенсійного забезпечення та враховує особливі умови праці окремих категорій працівників, які заслуговують на достроковий вихід на пенсію.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>. (дата звернення: 05.04.2025).
2. Постановою КМУ «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 01 серпня 1992 року №442.
3. Горностаї О.Б., Кость О.Ю. Потреба у проведенні атестації робочих місць / Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності: Зб. наук. праць XII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів: [в 2 ч.]. Ч. 2. – Львів: ЛДУБЖД, 2017. – С.125-127.

УДК 613.86

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКА ЗАПОРУКА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

Мар'ян Н.Є.

*Радчук Д. І., доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки
канд. техн. наук, доцент*

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Населення України наразі переживає дуже складні часи. Більшість працездатного населення, що залишилась в Україні, працює, а також навчається, виховує дітей та дбає про своїх близьких. Створення робочого середовища, в якому підтримується психологічне здоров'я працівника на стабільному позитивному рівні, може сприяти зростанню продуктивності та зменшенню ризиків появи надзвичайних ситуацій.